

Discovery alapú katalógus szoftvereszközök tudományos könyvtári környezetben

NÉMETH MÁRTON
Networkshop 2014
Pécs

Discovery: Szoftvereszköz és szolgáltatás

- Központi aggregált index, tartalomforrások széleskörű hozzáférésére
- Teljesítményben és szolgáltatáskínálatban hoz újat a közös keresőkhöz (federated search system) képest
- Bevezetése számos könyvtári munkafolyamat átszervezését irányozhatja elő
- A keresőszolgáltatások részletes oktatásáról áttevéődhet a hangsúly az információkezelés magasabb szintjei felé: kreatív gondolkodás fejlesztése, a gyűjtemény feltárásának kreatív felhasználói útjai
- NISO ODI munkacsoport: Implementálási tapasztalatok, ajánlások

10 mítosz a discovery eszközökről (Fagan, 2012)

- **Az intézményem által használt szoftverszolgáltatási csomag az abszolút legjobb-** Az adott helyi körülmények között értelmezhető csupán a szoftver értéke
- **Egy szép napon minden tartalmi erőforrásban kereshetünk egyszerre majd** – ellentmond a szabad piac és a monopólium kizárása elveinek
- **A közös kereső (federated search) szolgáltatások továbbra is hasznosak-** Igaz lehet ez a könyvtárosok szempontjából, de a felhasználói élmény eldönti a vitát
- **A discovery szoftvereszközök a Google versenytársai lehetnek:** A keresőipar számos szempontból jó példával szolgál, de a szolgáltatások hatóköre és célja élesen elválik egymástól

10 mítosz a discovery eszközökről 2.

- **Az egyetlen kereső címsor léte mint abszolút szolgáltatási cél:** Sokat egyszerűsíthetünk a keresési folyamaton, de annak hatékony testreszabása továbbra is kulcsfontosságú!
- **Használata nem igényel könyvtárosi közreműködést-** a kezdeti segítség a hatékony használat elsajátításához továbbra is szükséges
- **Használatából csak alapképzésben tanuló, elsőéves diákok tudnak profitálni-** Nagy félreértés! Számos funkciót az oktatót, mesterszakos és PhD hallgatók jobban ki tudnak használni mint a fenti célcsoport!
- **A szakterületi adatbázisok kihalnak:** Teljes tévedés, hiszen speciális igényeket szolgálnak testreszabott módon

10 mítosz a discovery eszközökről 3.

- **A discovery eszközök fejlesztői manipulálják a keresési eredményeket, hogy a legjobbak lehessenek:** Nincs rá bizonyíték. Amúgy is életszerűtlen, mert a könyvtárak széleskörűen skálázhatják az eredmény listák megjelenítési beállításait a helyi igények szerint
- **Néhány óra alatt konfigurálható a discovery szoftvereszköz:** Egyáltalán nem igaz. A helyi igényeknek megfelelő teljes implementáció számos területen döntések hosszú sorát igényli

NISO ODI Survey Report - könyvtárosok

- Mindhárom célcsoport megkérdezésével: könyvtárosok (782), kiadók (74), fejlesztői cégek (15)- 4 domináns piaci szereplő nem szerepel benne!
- Hatékonyabb feldolgozás, többszintű visszakeresés (cikk, fejezet, teljes mű).
- Sokféle adatforrás integrált felületen (könyv, folyóirat, kép video, hang, hivatalos iratok, szabványok stb.)
- Eltérő igények: dokumentum és gyűjtemény szint kontra cikk szint
- Teljes szövegű tartalom linkelése vs. beágyazása
- Metaadatok indexelése, használati statisztika

NISO ODI Survey Report –kiadók, discovery fejlesztők

- A&I (kivonat és index) szolgáltatások: A discovery eszköz mint új üzleti konkurencia. A legújabb kutatási adatok szerint a releváns találatok hatókörében és pontosságában kiegyenlített verseny
- Felhasználói jogosultságok, tartalom hozzáférés
- Metaadatok megosztása a discovery szolgáltató felé
- Kurrens állomány és/vagy archívum (backfiles)
- Adatszolgáltatás szabványosítása az üzleti partnerek közt (elvárások nem elég explicitek sokszor)
- Használati statisztikák, minimális adatszolgáltatás hatóköre: nincs konszenzus

Discovery-alapú szolgáltatások, információs műveltség

- A Discovery szolgáltatás egyszerűsödő felülete könnyíti a keresési műveletek elsajátítását
- A könyvtári információs műveltség kurzusok súlypontja áttevődhet az információforrások hasznosításának irányába: Keresési stratégiák, források kiválasztása, minőség-ellenőrzés, forráskritika stb.
- Programok és keresési eljárások használatának tanítása helyett az információhasználat különféle módjait felfedező tanulás
- A különféle formájú és stílusú információforrások facettás kereséssel könnyen összevethetővé válnak
- A leegyszerűsödő kezelőfelület mögött is rá lehet mutatni a források kiválasztásának az információ kezelésének felelősségére
- Ha limitált mennyiségű információra vágyunk behatárolt körből, jobb lehet a hagyományos e- katalógus. Testreszabható keresési műveletek, adott hatókörből
- A felhasználók többsége viszont általánosabban keres, egyszerű műveletekkel, sokféle tartalmi erőforrásból szeretne találatot többféle tartalmi mélységgel.

Discovery-alapú szolgáltatások, információs műveltség 2.

- Az egyetemi oktatók és a könyvtáros felelőssége: Az egyszerűsödő keresési műveletek ne vezessenek felületesebb munkához
- A releváns információ megtalálása szellemi erőfeszítést igényel
- A különféle formájú, mélységű, pontosságú tartalmi erőforrások viszont jobban áttekinthetőek, csoportosíthatóak, szelektálhatóak
- A discovery eszközök használata közben elsajátított készségek és képességek alkalmazhatóak más típusú információkereső tevékenységek során is (szakadatbázisok stb.)
- Online és papíralapú oktatási segédanyagok az információs túlterhelés ellen
- A könyvtáros episztemológiai felelőssége- a keresési és eredmény lista beállítások, eltérő felhasználói csoportok és igények egyensúlyba hozása
- Könyvtárosi tapasztalat és információcsere

Kutatói és diák hallgató felhasználói támogatás a discovery szoftvereszközök fényében

- A könyvtár katalógusa lehet a kezdőpont az engem érdeklő információk felé a Google helyett (tudományos kutatás, helyi akadémiai környezet)
- Nő az akadémiai könyvtárak elismertsége
- Olyan eszközt nyújt a felhasználók kezébe mely hatékonyabban kezelhető a Google Scholarnál és a közös keresőknél (pl. LISTA, Emerald)
- A keresési felület egyszerűsítése relatív. Valós előnyként jelentkezhethet a tapasztaltabb mesterszakos hallgatóknál, mint az alapképzésben, a hatékony munka támogatására

Discovery eszköz bevezetése és a könyvtári munkafolyamatok (Kornblau et al. 2012, Comeaux 2012)

- **Webes szolgáltatások:** Integráció a könyvtári portállal, belső és külső webes alkalmazásokkal, szolgáltatásokkal, belépési pontokkal
- **Digitális dokumentum menedzsment:** Hogyan egyszerűsítsünk egyetlen belépési pontra az információforrások felé? Meglévő tartalmi erőforrások beillesztése a discovery eszköz keretei közé, teljesszövegű hozzáférés módjainak szabályozása
- **Üzemeltetés, menedzsment:** A discovery szolgáltatás üzemeltetési feltételeinek szabályozása. Kapcsolódási pontok áttekintése az összes meglévő munkafolyamattal. Szabályzatok módosítása. Gyarapítási döntéshozatali folyamat esetleges finomítása
- **Szakmai nyelvhasználati kihívások, egységesítendő terminológia**
- **Katalogizálási gyakorlat** szükséges módosítása, kiegészítése

Digitális tartalom és erőforrás menedzsment viszonya discovery szoftvereszközökhöz

- Kiadói, aggregátori, discovery szoftverfejlesztői szerepek egybecsúsznak (EBSCO, ProQuest): Exkluzív tartalmak, átjárhatóság nélkül
- Egyedi felhasználói regisztrációt igénylő adatbázisok (SciFinder, Factiva) problémája
- A Discovery eszközök magában rejtik a lehetőséget, hogy a könyvtár teljesebb gazdája lehessen a digitális tartalmi erőforrásainak
- Különbéféle tartalmak egyéni előfizetése s szolgáltatási csomagokba rendezése a helyi könyvtári kívánalmak szerint.
- Jelen helyzetben az aggregátori előfizetési csomagok, az említett összefonódások, költséghatékonyságot növelő kedvezmények miatt a mozgástér korlátozott e téren.
- A jövőben viszont változhat a viszonyrendszer a kiadók, aggregátorok, tudományos könyvtárak között
- Aggregátori és kiadói tevékenység tudományos könyvtári szinten a helyi közösség tudományos eredményeinek feltárásában: Repozitórium és discovery eszköz összehangolása. Helyi intézményfejlesztési és tudományos stratégia harmóniája

Bibliográfia

- Andrew, A., Lynda, D., & Suzanne, W. (2013). Paths of Discovery: Comparing the Search Effectiveness of EBSCO Discovery Service, Summon, Google Scholar, and Conventional Library Resources. *College & Research Libraries*, 74(5), 464–488. Retrieved from <http://search.ebscohost.com.ezproxy.hioa.no/login.aspx?direct=true&db=lls&AN=90230716&site=ehost-live>
- Buck, S. (1), & Steffy, C. (2). (2013). Promising practices in instruction of discovery tools. *Communications in Information Literacy*, 7(1), 66–80. Retrieved from <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=edselc&AN=edselc.2-52.0-84881653357&site=eds-live>
- Cmor, D. (2012). Beyond boolean, towards thinking: discovery systems and information literacy. *Library Management*, 33(8), 450–457. doi:10.1108/01435121211279812
- Comeaux, D. J. (2012). Usability Testing of a Web-Scale Discovery System at an Academic Library. *College & Undergraduate Libraries*, 19(2-4), 189–206. doi:10.1080/10691316.2012.695671
- Fagan, J. C. (2012, January). Top 10 Discovery Tool Myths. *Journal of Web Librarianship*, pp. 1–4. Taylor & Francis Ltd. Retrieved from 10.1080/19322909.2012.651417
- Fagan, J. C. (1), Mandernach, M. (2), Nelson, C. S. (3), Paulo, J. R. (4), & Saunders, G. (5). (2012). Usability test results for a discovery tool in an academic library. *Information Technology and Libraries*, 31(1), 83–112. Retrieved from <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=edselc&AN=edselc.2-52.0-84864334008&site=eds-live>
- Housewright, R., & Schonfeld, R. C. (2013). The Ithaka S+R Faculty Survey US 2012. Retrieved from <http://www.sr.ithaka.org/research-publications/us-faculty-survey-2012>
- Howard, J. (2013). Scholars Increasingly Use Online Resources, Survey Finds, but They Value Traditional Formats Too. *The Chronicle of Higher Education*. Retrieved October 30, 2013, from <http://chronicle.com/article/Scholars-Increasingly-Use/138407>
- Kornblau, A. I., Strudwick, J., & Miller, W. (2012). How Web-Scale Discovery Changes the Conversation: The Questions Librarians Should Ask Themselves. *College & Undergraduate Libraries*, 19(2-4), 144–162. doi:10.1080/10691316.2012.693443
- Meadow, K., & Meadow, J. (2012). Search Query Quality and Web-Scale Discovery: A Qualitative and Quantitative Analysis. *College & Undergraduate Libraries*, 19(2-4), 163–175. doi:10.1080/10691316.2012.693434
- ODI Survey Report: Reflections and perspectives on Discovery Services. (2013) (p. 16). Retrieved from http://www.niso.org/apps/group_public/download.php/9977/NISO_ODI_Survey_Report_Final.pdf
- Open Discovery Initiative: Promoting Transparency in Discovery; Draft on public comment. (2013) (p. 26). Retrieved from http://www.niso.org/apps/group_public/download.php/11606/rp-19-201x_ODI_draft_for_comments_final.pdf
- Shapiro, S. D. (2013). We are all aggregators (and publishers) now: how discovery tools empower libraries. *Library Hi Tech News*, 30(7), 7–9. doi:10.1108/LHTN-07-2013-0041
- Thomsett-Scott, B., & Reese, P. E. (2012). Academic Libraries and Discovery Tools: A Survey of the Literature. *College & Undergraduate Libraries*, 19(2-4), 123–143. doi:10.1080/10691316.2012.697009
- Timpson, H., & Sansom, G. (2011). A Student Perspective on e-Resource Discovery: Has the Google Factor Changed Publisher Platform Searching Forever? *The Serials Librarian*, 61(2), 253–266. doi:10.1080/0361526X.2011.592115

Köszönöm Figyelmüket!

